

Kogukonna taastulek

Kaido Kikkas
EIK 2014/2015

Kaido Kikkas 2014. Käesoleva dokumendi paljundamine, edasiandmine ja/või muutmine on sätestatud ühega järgnevatest litsentsidest kasutaja valikul:

* GNU Vaba Dokumentatsiooni Litsentsi versioon 1.2 või uuem

* Creative Commons Autorile viitamine + Jagamine samadel tingimustel 3.0 Eesti litsents (CC BY-SA)

Kogukond?

- Mitmeid definitsioone:
 - inimkooslus, kes tegeleb sama asjaga
 - inimkooslus, kes elab samas piirkonnas
 - inimkooslus, keda ühendab mingi kindel joon
- Lad. *cum* (koos, omavahel) + *munus* (kingitus)
=> seltskond, kes vahetab kingitusi...?
- USA *community services* – MTÜ-de poolt pakutavad sotsiaalsed teenused
- Märksõnad: ühistegevus, võrd(väär)sus

Kogukond läbi aja

- Ürgaeg: Fred, Barney & Co saurusejahil
- Antiikaeg: foorum
- Keskaeg: külaühiskond, tsunft
- Uusaeg: töökollektiiv, firma, ametiühing
- Postmodernism: üksikisik on A & O
- Infoajastu: kogukonna uus tõus – suuresti IT-vallas, kuid mitte ainult

vt Handy tsunftid, Theobald jt

Traditsioonilise kogukonna nõrgenemine...

- Juurte kadumine
- Maailmavaadete rosolje
- Inimene on inimesele.... kes?
- Individualismi võidukäik
- Lollikstarbimine

... ja uue aja kogukondade sünd

- Tehnoloogiline areng
- Võimalus valida kõikvõimalikke parameetreid
- Ajatu aeg
- Kasvav rahuldamata suhtlemisvajadus
- Hariduslikud püüded
- Palju vaba aega, mida sisustada
- Vajadus „millegi tõelise“ järele, olgu või näilise
- Vahele ka otsene altruism

Palju erinevaid aspekte

- suurus
- eluiga
- ulatus (kohalik, rahvusvaheline, üleilmne)
- mono- või multikultuurne
- ametlik või mitteametlik
- koostöö või võistlus
- virtuaalne või „päriselus“

... kuid ka ühist on palju

- kuuluvusmääratlus
- kindel suhtlustasand ja -mudel (enamasti kogukonna sees üsna mitteformaalne)
- suhted moodustavad võrgu (mitte hierarhia)
- toetusmehhanismid

- NB! Need jooned on näha ka tarkvara arendavate kogukondade juures

Tagasipõige: Handy ja tsunftid

- Charles Handy, *Future of Work*, 1984:
„masstootmine tehastes ja kontorites on kadumas ja suure töödandva organisatsiooni aeg on läbi. Kaovad „vooluliinid“ kontorites (masinakirja-büroo, raamatupidamisosakond).

Konkreetselt toodangu eest vastutab kamp (*gang*), mis on koondunud keerukate elektronseadmete ümber“

- Handy *gang* on samuti kogukond – see määratlus sobib ka häkkerliku lähenemisega

Handy: tähelepanekuid

- Tööandja osakaal väheneb, kasvab lepinguliste töötajate ja vabakutseliste osatähtsus
- Nüri töö teevad masinad, inimene töötab ajudega
- *leadership => management*
- Kas mittetöötamine on töötus või puhkus? Sõltub sellest, kas inimesel on töökoht või ei
- Puhkus aktiveerub (NB! Kogukond!)
- Haridussfäär peab valmistama ette mitte palgatöölisi, vaid iseseisvaid inimesi

Töökorraldus ja kreeka jumalad

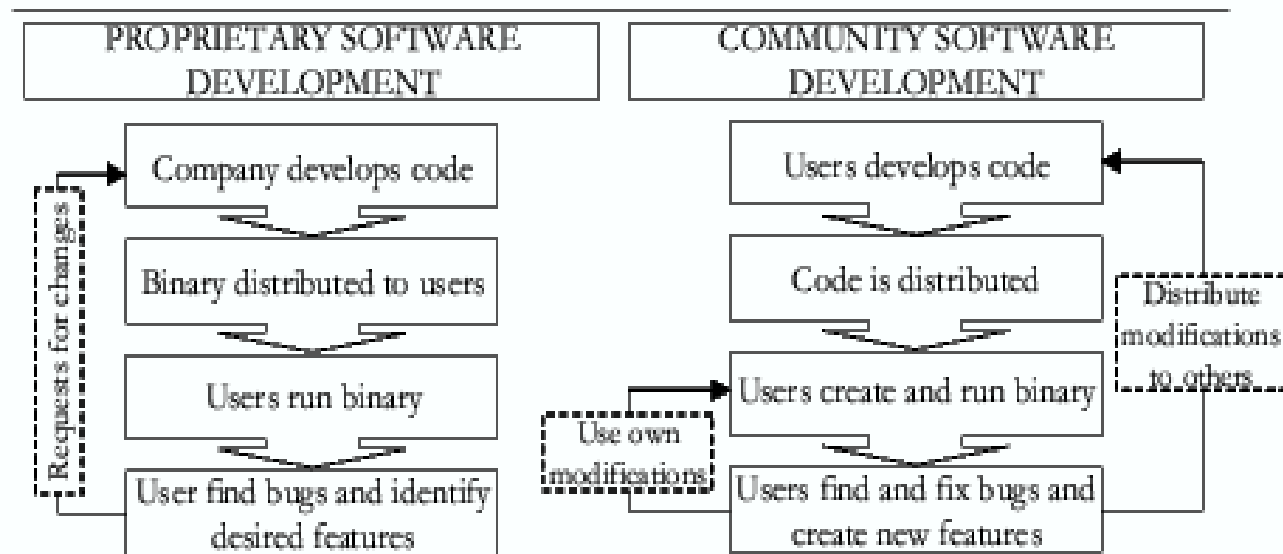
- Jälle Handy (*Gods of Management, 1978*)
 - Zeus (võim, patriarhaat, 'inglise klubi' kultuur)
 - Apollon (kord, mõistus, bürokraatia, 'rolli' kultuur)
 - Athena (ekspertteadmised, tarkus, meritokraatia, 'eesmärgi' kultuur)
 - Dionysos (individualism, professionaalsus, mittekorporatiivne eksistentsialistlik kultuur)
- Häkkerlik/kogukondlik lähenemine on siinse järgi kahe viimase segu pluss veel midagi

Turg vs katedraal: kogukonnamudel IT-arenduses

- MIT häkkerikogukond (alates 1961) ja „sahtlisse progemine“
- Linux vs GNU ja BSD – rõhk kogukonnal.
Release early, release often
- Enamik tänaseid suuri vaba tarkvara projekte kasutab kogukondlikku mudelit, on olemas hulk vastavaid töövahendeid (N: Git, erinevad wikid)
- Katedraalist turuks: Netscape => Mozilla, Red Hat => Fedora, StarOffice => LO, Java
- Ka ärisfääris (paljud suurfirmad, sh Microsoft)

Kahe mudeli võrdlus (S. Shah)

FIGURE 4-2: PROPRIETARY VERSUS COMMUNITY SOFTWARE DEVELOPMENT

- Scheduled releases
- Work done and decisions made by paid employees and project managers

- Frequent releases
- Extensive involvement by many

Tarkvarakogukond

- Pärit vaba tarkvara vallast, mõned kommerts-tootjad on aga samuti üsna edukalt juurutanud
- Olulised plussid:
 - Kasutajad ja arendajad „sama mütsi all“ - teatava loomuliku antagonismi maandamine
 - „Sisseehitatud“ tootetoetusmehhanism
 - Mitteformaalne, otsene suhtlemine
 - „Kuskil on alati hommik“ - võimalik väga kiire reaktsioon
 - Paindlik osalus, „aparaadi“ puudumine
 - Peteri printsiip kehtib natuke vähem... :)

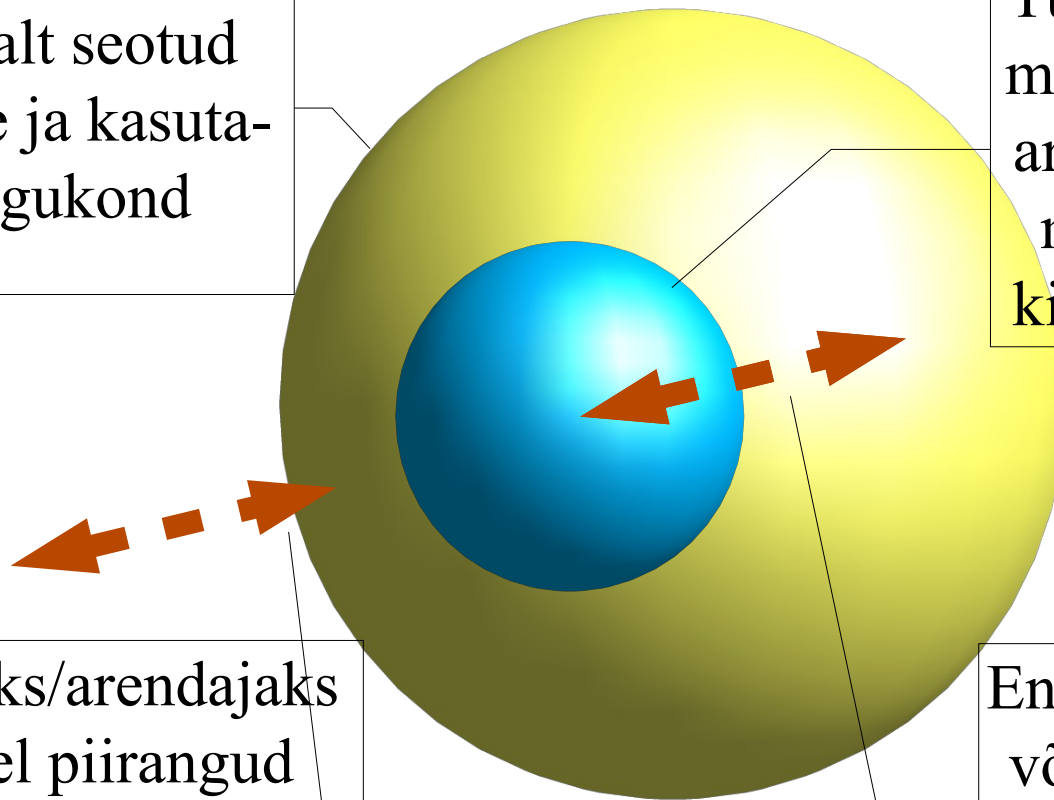
Meritokraatia tarkvarakogukonnas

„Turumudelil“ baseeruv, lõdvalt seotud arendajate ja kasutajate kogukond

Tuumik: kuni paarkümmend tihedalt suhtlevat arendajat; strateegiline meeskond (üha enam kindla koha ja palgaga)

Kasutajaks/arendajaks saamisel piirangud praktiliselt puuduvad

Ennast tõestanud arendaja võib saada tuumiku liikmeks, aktiivsest tööst eemale jäänud liige enamasti lahkub

Veel eeliseid

- Virtuaalkogukond – vähe halduskulusid
- Ajuderessursi optimaalne kasutamine
- „Piisav hulk silmapaare leiab kõik vead“
- Vahel on lihtsam otsast alata
- Kiirem ja paindlikum reaktsioon muutunud või uutele nõudmistele

Kaasalöömise motiive

- „Enda selg sügeleb ka“ - otsene vajadus
- „Pulli pärast“ - Torvaldsi meelelahutusmotiiv
- „Tahan olla äss“ - sotsiaalne motiiv
- „Meeldib omasuguste seas“
- „Vabadus on hea“ - ideeline motiiv
- „Tahan targemaks saada“ - hariduslik/praktiline motiiv

Eri etapid/mudelid

- Üheinimeseprojekt, uuendab autor ise
- Üheinimeseprojekt kogukondlike uuendustega
- Kogukondlik projekt, sisemised uuendused
- Kogukondlik projekt
- Sageli areneb järk-järgult edasi

Kogukondlik arendus ja ajakriitiline süsteem

- Bob Neches:
 - „Nüüd on parem“ praegu on etem kui täielik perfektsus kunagi hiljem
 - Elu on liikuv märklaud. Alati
 - Me ei tea, mida me tahame, enne kui teame, mis meil on (nõudmiste hiiliv kasv)
 - Kui meil seda pole, ei tea me ka, millest me ilma oleme

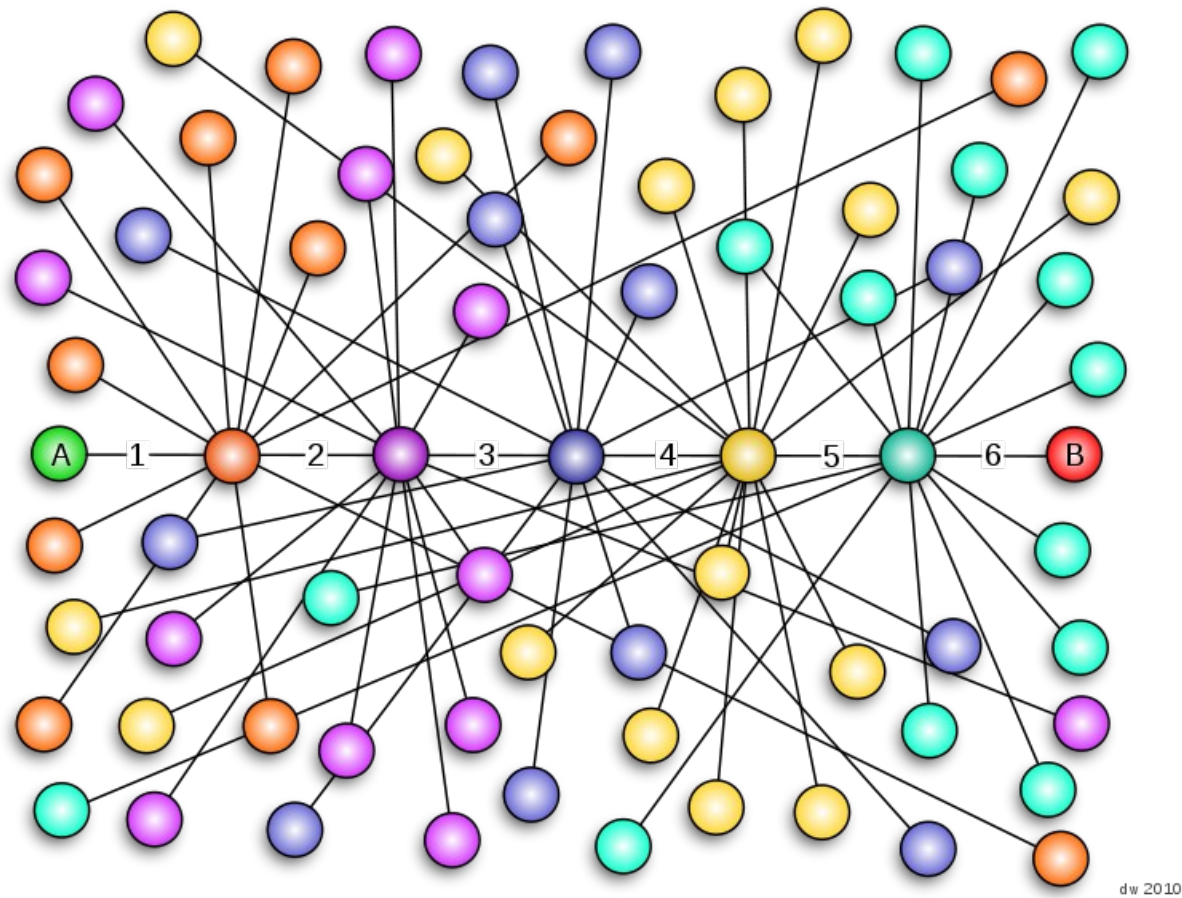
Kogukondliku arenduse ohte

- liigne hargnemine (*forking*)
- isikukultus ja -kesksus
- liigperfektsionism => ajast mahajäämine
- liiga suur kirju kogukond => luik, haug ja vähk

Sotsiaalvõrgustik kui kogukond

- Facebook, Blogger, Twitter, Tumblr, DeviantArt...
- Üks sotsiaaltarkvara määratlusi Stowe Boyd'ilt:
 - Isikute ja rühmade vahelise suhtluse toetus
 - Sotsiaalse tagasiside toetus (reputatsioon!)
 - Sotsiaalvõrgustike toetus (suhete loomine ja hoidmine)
- Tänapäevaste võrgustike juured:
 - Angloameerika kogukonnatraditsioon
 - Vaba tarkvara liikumine => suhtumine + tehnoloogia
 - „Millegi tõelise“ ja „oma koha“ otsimine

Six degrees of separation (Karinthy 1929)

dw 2010

Matt Webbi sotsiaaltarkvara faktorid

- Identiteet (avatar)
- Kohalolek (sees/väljas)
- Suhted (sõbralist ja selle alajaotused)
- Vestlused (sünkroonne/asünkroonne)
- Rühmad (nii korrastamine kui ka hinnang)
- Reputatsioon (punktisüsteem, karma)
- Jagamine (linkidest kuni suurte projektideni)

Kokkuvõtteks

- Kogukond pole vaid järjekordne moesõna
- Ühiskondlikud protsessid viitavad arengule jäigast organisatsioonist spontaanse kogukonna suunas – tegelikult tullakse ringiga vana asja juurde tagasi
- Tarkvaraarenduse kogukonnamudel on tunnistatud toimivaks – isegi kui teadlased sageli veel ei saa aru, kuidas see täpselt töötab
- Facebook on hetkel (ikka veel) ilmselt parim tõestus asja aktuaalsusest

Tänaseks kõik.
